

Mexická deklarace o nezávislosti nejvyšších auditních institucí

Preambule

XIX. kongres Mezinárodní organizace nejvyšších auditních institucí (INTOSAI) konaný v Mexiku přijímá se zřetelem k tomu, že:

řádné a efektivní používání veřejných prostředků a zdrojů představuje jeden z nezbytných předpokladů pro správné nakládání s veřejnými financemi a pro účelné rozhodování zodpovědných orgánů;

Limská deklarace směrnic o principech auditu (Limská deklarace) stanoví, že nejvyšší auditní instituce (SAI) mohou splnit své úkoly pouze tehdy, jsou-li nezávislými auditními orgány a jsou chráněny proti vlivům okolí;

k dosažení tohoto cíle je nezbytné, aby v každém státě existovala SAI, jejíž nezávislost je zaručena zákonem;

Limská deklarace připouští, že státní instituce nemohou být absolutně nezávislé, a dále připouští, že SAI mají mít funkční a organizační nezávislost potřebnou k plnění svých mandátů;

jde-li o uplatňování principů nezávislosti, SAI mohou dosáhnout nezávislosti různými prostředky s využitím rozličných ochranných opatření;

ustanovení obsažená v tomto dokumentu slouží k vysvětlení zásad a jsou chápána jako vhodná pro jakoukoliv nezávislou SAI. Je jasné, že žádná SAI nesplňuje v současné době všechna tato ustanovení, tudíž jsou v průvodních směrnicích představeny další příklady dobré praxe vedoucí k dosažení nezávislosti.

USNESENÍ:

přijmout, zveřejnit a šířit dokument nazvaný Mexická deklarace o nezávislosti.

Všeobecně

Nejvyšší auditní instituce obecně uznávají osm hlavních zásad vyplývajících z Limské deklarace a z rozhodnutí přijatých na XVII. kongresu INTOSAI (v Soulu, Koreji); tyto zásady jsou považovány za nezbytné předpoklady řádné kontroly veřejného sektoru.

Zásada 1

Existence přiměřeného a účinného ústavního/statutárního/právního rámce a de facto ustanovení k tomuto rámci

Je požadována legislativa, která detailně vysvětluje rozsah nezávislosti SAI.

Zásada 2

Nezávislost hlav a členů SAI (v případě kolegiálního uspořádání) včetně ochrany jejich funkčního období a zákonné imunity při běžném výkonu povinností

Platná legislativa upřesňuje podmínky jmenování, znovujmenování, pracovního poměru, odvolání a odchodu do důchodu platné pro hlavy SAI a členy kolegiálního uspořádání, kteří:

- jsou jmenováni, znovujmenováni nebo odvoláváni takovým způsobem, který zajišťuje jejich nezávislost na exekutivě (viz ISSAI 11 - Směrnice a dobrá praxe týkající se nezávislosti SAI),
- jsou jmenováni na dostatečně dlouhou a přesně stanovenou dobu, což jim umožňuje vykonávat jejich mandát beze strachu z odplaty, a
- mají imunitu vůči jakémukoliv trestnímu stíhání za čin minulý nebo přítomný, který v určitých případech může vzniknout při výkonu jejich povinností.

Zásada 3

Dostatečně široký mandát a úplná volnost v jednání při výkonu funkcí SAI

SAI by měla mít pravomoc kontrolovat:

- hospodaření příjemců a oprávněných osob s veřejnými financemi, zdroji či majetkem, bez ohledu na jejich právní povahu,
- vybírání příjmů patřících vládě nebo veřejným orgánům,
- správnost a řádnost účtů vlády nebo veřejných orgánů,
- kvalitu finančního hospodaření a podávání zpráv, a
- hospodárnost, efektivnost a účinnost operací vykonávaných vládou nebo veřejnými orgány.

SAI neprovádějí audit vlády nebo veřejných orgánů, není-li to výslovně požadováno legislativou, nýbrž se omezují na audit realizace politik.

SAI nejsou řízeny či ovlivňovány složkami moci výkonné a zákonodárné v níže uvedených bodech, přičemž zákony týkající se SAI stanovené legislativou jsou dodržovány:

- při výběru auditních témat,
- při plánování, přípravě a provádění auditů, při informování o výsledcích auditů a při následných auditech,

- ve věcech organizace a řízení SAI, a
- při výkonu rozhodnutí v případě, kdy udělování sankcí je součástí jejich mandátu.

SAI by neměly být jakýmkoliv způsobem zapojeny do řízení auditovaných subjektů, či budít takový dojem.

SAI by měly zajistit, aby jejich zaměstnanci nenavazovali příliš úzké vztahy s auditovanými subjekty, čímž bude zabezpečeno, že zůstanou objektivní a také tak budou bráni.

SAI by měla mít naprostou volnost při plnění svých povinností, měla by spolupracovat s vládami a veřejnými orgány, které se snaží zlepšit nakládání a hospodaření s veřejnými prostředky.

SAI by měla využívat vhodné pracovní a auditní standardy a etický kodex opírající se o oficiální dokumenty INTOSAI, Mezinárodní federace účetních nebo jiných uznávaných orgánů zabývajících se tvorbou standardů.

SAI by měly předkládat zákonodárcům a dalším státním orgánům výroční zprávu podle toho, jak je to stanoveno ústavou, předpisy nebo zákony. Tato zpráva by měla být přístupná veřejnosti.

Zásada 4

Neomezený přístup k informacím

SAI by měly mít odpovídající moc pro získání včasného, neomezeného, přímého a volného přístupu ke všem nezbytným dokumentům a informacím za účelem řádného plnění svých zákonných povinností.

Zásada 5

Právo a povinnost podávat zprávy o výsledcích jejich práce

SAI by neměly být omezovány při podávání zpráv o výsledcích své auditní činnosti. Mělo by být zákonem stanoveno, že SAI budou alespoň jednou ročně informovat o výsledcích své auditní činnosti.

Zásada 6

Svoboda rozhodovat o obsahu a době vydání auditních zpráv, o možnosti jejich zveřejnění a šíření

SAI mohou rozhodovat o obsahu svých auditních zpráv.

SAI mohou ve svých auditních zprávách uvádět zjištění a doporučení, přičemž tam, kde je to vhodné, berou v úvahu stanovisko auditovaného subjektu.

Legislativa přesně stanoví minimální požadavky týkající se auditních zpráv SAI; tam, kde je to vhodné, stanoví věcné náležitosti, které by měly být předmětem formálního výroku auditora nebo auditního certifikátu.

SAI mohou samy rozhodovat o termínu vydání jejich auditních zpráv s výjimkou těch, u nichž byly tyto náležitosti předepsány zákonem.

SAI mohou vyjít vstříc zvláštním požadavkům týkajícím se kontrolního šetření či auditů, ať už jsou tyto požadavky vzneseny mocí zákonodárnou jako celkem, či jedním z jejich výborů nebo vládou.

SAI mohou vydávat a šířit své zprávy poté, co byly formálně předány k projednání či doručeny příslušnému orgánu tak, jak to vyžaduje zákon.

Zásada 7

Existence účinných postauditních mechanismů vyplývajících z doporučení SAI

SAI předkládají své zprávy zákonodárným orgánům, některému z jejich výborů nebo případně řídicí radě auditovaného subjektu, aby byla možnost posoudit a přešetřit situaci na základě konkrétních doporučení týkajících se opravných kroků.

SAI mají svůj vlastní vnitřní systém následné kontroly s cílem zajistit, aby se auditované subjekty řádně věnovaly zjištěním a doporučením SAI či zákonodárných orgánů, některého z jejich výborů, případně řídicí rady auditovaného subjektu.

SAI předkládají své zprávy z následných auditů zákonodárným orgánům, některému z jejich výborů nebo případně řídicí radě auditovaného subjektu s cílem, aby byly závěry vzaty v úvahu a aby na jejich základě byly podniknuty kroky, a to i v případě, že mají SAI své vlastní zákonné pravomoci k následnému přešetření a vyvození důsledků.

Zásada 8

Finanční a řídicí/správní samospráva a dostupnost vhodných lidských, materiálních a finančních zdrojů

SAI by měly mít dostupné nezbytné a přiměřené lidské, materiální a finanční zdroje - exekutiva by neměla kontrolovat a řídit přístup k těmto zdrojům. SAI hospodaří se svými rozpočty samy a vhodně je rozdělují.

Zákonodárné orgány nebo některý z jejich výborů je zodpovědný za zajištění řádných zdrojů pro SAI, aby mohla SAI plnit svůj mandát.

SAI mají právo přímo se odvolat k zákonodárným orgánům, jsou-li poskytované zdroje nedostačující pro plnění jejich mandátu.